

Okna slánské spořitelny

Památky Slaného a Slánska (1)

Památky Slaného a Slánska (1)

Znamenitá památka moderního stavitelství ve Slaném – bývalá Městská spořitelna (dnes Česká spořitelna), dílo architekta Ing. Jana Rejchla z Hradce Králové – zaujme i architektonickými detaily, které dotvářejí její vzhled. Podílela se na nich řada řemeslníků a umělců. Vedle sochaře Václava Nejtky to byl i sklář Alois Hásek, jehož útvárně pojatá okna kdysi zdobila zasedací místnost. Nedávno byla okna zachráněna a dnes si je mohou ve vestibulu dvorany prohlédnout návštěvníci České spořitelny, která spolupracovala v roce 2012 s městem Slaným na jejich obnově.

NEREALIZOVANÉ VOJNOVY NÁVRHY

V letních měsících roku 1931, kdy stavba spořitelny byla téměř před dokončením, usilovalo její vedení o úzdobu oken vestibulu, dvorany, zasedací síně a její předsíně. Nejprve neúspěšně jednalo s předním uměleckoprůmyslovým útvárněním Františkem Kyselou, nato se obrátilo na tehdy ještě velice mladého Jaroslava Vojnu (* 1909, † 1974), kterého krátce před tím „objevil“ pro Slaný Josef Čížek, sokolský kulturní pracovník, který stál za pořádáním řady výstav českých umělců ve Slaném. Vojna, následovník Mikoláše Alše, k jehož útvárněmu odkazu se po celý život hlásil, pohotově vytvořil patrně v červenci roku 1931 řadu návrhů. Karel Čížek, tehdejší ředitel slánské pobočky, jeho bratr, již zmíněný Josef Čížek, a slánský znalec útvárněho umění Josef Kyliés společně podklady hodnotili. Nad uchodem z vestibulu do dvorany měla být umístěna velká vitraj s panoramatem Slaného, ve dvoraně pak šestice oken měla nést symbolické újjevy z práce na polích a další – větší půlená okna – symboly průmyslu a trhu na náměstí. Útvárně po jednaná okna měla být i v zasedací síni, nevažovalo se však již o barevných oknech, ale o skladbě matných a průhledných skel. Zajímavá byla navrhovaná ikonografie, neboť byl kladen důraz na historii města. Uvažovalo se o idealizovaných portrétech významných slánských osobností – Daniela Vepřka, Jana Šultyse z Felsdorfu v čele se starostou Antonínem Prüglem, který byl po-

Okna slánské spořitelny

uvažován za představitele rozvoje a hospodářské prosperity na konci 19. věku. Okna však nakonec nebyla realizována, i když z korespondence vyplývá, že byla přijata vedením poměrně příznivě. Je však třeba přiznat, že trochu rozpaků způsobil až příliš „jihočeský“ přízvuk. Zadávatelé proto doporučili provést dílčí změny (doplnit siluety Řípu, Hazmburku), které měly připomenout Slaný jako město na Podřipsku. A je třeba také poznamenat, že navržená okna by se svým útvárným pojetím spíše hodila do nějaké novorenesanční budovy, třeba do Okresního domu ve Slaném, než do moderní stavby. Některé Vojnovy návrhy byly později věnovány slánskému muzeu, z nich zájemce upoutá zejména kolekce oken do dvoraný s motivem práce na poli.

SLÁNSKÉ DÍLO ALOISE HÁSKA

V téže době uvažuje o podobě oken i architekt Jan Rejchl, který v srpnu roku 1931 píše Karlu Čížkovi o oknech při ustupu s tématem květin a Slaného. Zároveň však poznamenává, že všechna ostatní okna ve dvoraně by měla být jednoduchá, aby propouštěla co nejvíce světla; jejich návrhy měl tehdy připravit malíř Heřman z Hradce Králové. Do jaké míry byl tento záměr uskutečněn, již dnes nedokážeme zjistit a odložena byla rovněž výroba oken do zasedací síně. Ta byla osazena až v roce 1943 tehdy již známým sklářským útvárníkem Aloisem Háskem (* 1906, † 1960).

Památky Slaného a Slánska (1)

Tísniué období okupace přineslo do spořitelny mnohé změny. Především v roce 1943 již nebyl Karel Čížek jejím ředitelem. I tak je jeho podíl na vzniku oken nepochybně zásadní. Z jeho životopisných poznámek víme, že v lednu 1939 pobýval ve Vysokém nad Jizerou, kde měl přátele, mezi kterými uvádí umělce glyptika Aloise Hásku, a téhož roku v létě zavítal Karel Čížek do sklářské školy v Železném Brodě. Tehdy se asi také zrodil nápad zadat úzdobu zasedací síně slánské spořitelny Aloisi Háskou.

Zasedací síň slánské spořitelny, kolem roku 1935.

Máme tak před sebou památku na významného skláře, absolventa železnobrodské školy, kde se specializoval na rytí skla pod vedením Ladislava Přenosila. Od roku 1926 navštěvoval Uměleckoprůmyslovou školu v Praze, kde se mu věnoval profesor Josef Drahoňovský, přičemž na jeho umělecký rozvoj měli ulivu i další významní profesori – František Kysela a Jaroslav Horejc. Po absolutoriu studoval v Paříži, kde pracoval jako rytec ve sklárně Saint Denis. Po návratu z Paříže se nakonec trvale usadil v rodném Vysokém nad Jizerou a úzce spolupracoval s Josefem Drahoňovským. Alois Hásek se rovněž věnoval malbě a vytvořil řadu drobných plastik v pálené hlíně, je autorem reliéfního portrétu spisovatele Antala Staška na jeho rodném domě ve Stanovém. Po roce 1945 působil na Střední škole sklářské v Kamenickém Šenově, od roku 1952 v Železném Brodě, kde vedle školních „povinností“ byl činný i ve uývojovém středisku, které vedl sklářský úýtvarník Jaroslav Brychta.

Alois Hásek, Okna ze zasedací síně slánské spořitelny, 1943.

Okna slánské spořitelny

Jaroslav Vojna, Návrh okna do dvorany slánské spořitelny, 1931.

Do zasedací síně slánské spořitelny zhotovil celkem devět tabulí pro trojici trojdílných oken s alegorickými kresbami zemědělství, průmyslu, řemesel a spořivosti. Podobná tematika se objevuje i jinde, třeba ve filiálce spořitelny v Novém Strašecí na rozměrných obrazech od Václava Fialy. Do dnešních dní se dochovala pouze čtveřice oken připomínající zemědělství, sadařství, hornictví a průmysl, ostatní byla rozbita po roce 1948. Avšak i toto torzo vypovídá nejen o umu významného českého skláře, ale i rozhledu vedení tehdejší spořitelny. Vždyť její mecenát v době válečné bídy a útisku přijali s pouděkem nejen umělci, ale také lidé ze Slaného a okolí, neboť v té době plně bolestí umění posilovalo a stalo se jedním ze zdrojů naděje v lepší příští.

Památky Slaného a Slánska (1) • Okna slánské spořitelny

text Vladimír Příbyl ve spolupráci s Olgou Čerňušákovou • grafická úprava Ivo Horňák

foto Pavel Vychodil, archiv Vlastivědného muzea ve Slaném

vydal odbor kultury MěÚ Slaný, Velvarská 136, 274 01 Slaný

tisk KOČKA Slaný AD 2012 • www.pamatky.slany.cz